

Dalibor Bača

**Definitívne
nedokončené**

**Definitívne
nedokončené**

A

24 veží zo skla a asfaltu umiestnil Dalibor Bača pod kupolu Novej synagógy, do centra modernistickej architektúry, ktorá priestor člení a tvorí vo viere v ľudský pokrok, pevné štruktúry, spravodlivosť geometrie. Naopak, asfaltovo-sklené veže obsahujú možnosť pádu ako svoj východiskový prvok, ich štruktúra je od základu krehká a efemérna. Dielo Definitívne nedokončené skúma interakciu medzi týmito dvoma systémami: nestabilné veže, ktoré sa v každom okamihu môžu zrútiť, sú včlenené do modernistického priestoru, ktorého veže, krivky, smerovanie boli rozhodné a jasné. Dielo do veľkej miery spočíva v procese, ktorý ukáže, ako sa tieto dva systémy so sebou vysporiadajú: či priestor synagógy odmietne veže ako parazita, alebo nájdu stabilitu a vytvoria symbiózu akéhosi utopického prekariátu/prekérnej moderny. Ak dôjde k zrúteniu veží, bude to vplyvom podmienok v synagóge – teploty a vlhkosti priestoru, počasia, aktérov, ktoré sa nedajú dopredu určiť. Zdá sa, že človek z celého procesu vypadáva ako nepodstatný prvok. Ale keď sa pozrieme bližšie, zistíme, že autor nie je taký mŕtvy, ako to ohlasoval už Roland Barthes. Dalibor Bača urobil všetko preto, aby od určitej fázy stratil kontrolu nad dielom. Ale viedla k tomu séria vedomých, presne cielených rozhodnutí: vybral sklo s určitými materiálovými vlastnosťami, určil formu veží a ich rozmiestnenie v priestore. Asfalt namiešal tak, aby z jeho tvrdosti a teploty topenia nebolo možné predvídať, či sa veže počas dvoch mesiacov zrúti. Autorstvo tu spočíva v skúmaní, ako sa autorstva zbaviť, ale to vytvára pomerne silnú autorskú pozíciu. Túto rozporuplnosť Dalibor nijako nevytesňuje. Naopak, narába s ňou ako s provokatívnou, komplexnou možnosťou, ako uvažovať o postavení človeka v ekosystéme či budúcnosti planéty s vedomím, že človek ako živočíšny druh to má podľa všetkého spočítané. V nestabilných vežiach a roztápajúcej sa, povoľujúcej štruktúre je možné nachádzať rôzne asociácie, ktoré poukazujú na odvrátenú stranu *tekutých čias*. Hovorí sa o krehkosti demokracie, neudržateľnosti ekonomického

systemu, kolapse ekosystému, zániku človeka ako živočíšneho druhu, o troskotaniach na osobnej úrovni, úzkostiach a depresiách, ktoré prekariát charakterizujú, rovnako ako flexibilita a sieťovanie. „*Možno by nakoniec bolo možné nájsť v troskotaní cestu k sebe samej, možno áno, ale je neskoro*“, píše Elfriede Jelinek v *Zimnej ceste*. Nezná to práve optimisticky, ale pád sa zdá byť novým horizontom, ku ktorému zhodne smerujú viaceré rezonujúce nové smery a -izmy. Tento pohyb produkuje okrem apokalyptických scenárov tiež odklon od človeka a zaoberanie sa mimoľudskými formami existencie. Dielo *Purgatorius* Andrása Cséfalvaya, hosťa výstavy, nadväzuje na túto líniu. V dvojitej paralelnej videoprojekcii a sprievodnom texte špekuluje o tom, či človek nie je umelou inteligenciou, ktorú vytvorili iné organizmy ako utilitárny nástroj, ale tento projekt sa im vymkol z rúk. Až natoľko, že umelé inteligencie — ľudia — sú teraz autormi a vytvárajú vlastné diela a vlastné umelé inteligencie, v ktoré dúfajú a zároveň ich desia. Ak sa však kolobeh zopakuje dôsledne, je veľmi pravdepodobné, že nami vytvorené umelé inteligencie čoskoro podľahnú sebapochybnostiam a lenivosti, presne podľa nášho vzoru. Záujem o neľudské, či mimoľudské faktory vyprodukoval paradoxnú situáciu, v ktorej sme najviac času strávili rozhodovaním sa, ako výstavu sprístupniť divákovi. Možnosť pádu vytvára spektakulárny rámec, pohráva sa s hranicou medzi katastrofou, umením a diváckou atrakciou. Nie je v tomto prípade návšteva kritickej výstavy obdobou tzv. disaster turizmu, kedy diváci sledujú katastrofické deje z bezpečného odstupu? Môže umelecká inštitúcia zrušiť tento divácky odstup bez toho, aby divákov fyzicky ohrozila? Ako komunikovať, že pohľad na rúcajúci sa systém v galérii alebo odlamujúce sa kusy ľadovcov v Patagónii je pohľadom na náš vlastný pád a medzera, ktorá nás oddeľuje, je dočasná a iluzórna? Definitívne nedokončené predpokladá, že nie všetko je definitívne vidno.

Dalibor Bača
Definitívne nedokončené

14. apríl – 10. jún 2018
Nová synagóga Žilina

Host' András Cséfalvay
Kurátorka Ivana Rumanová
Produkcia Dušan Dobiaš, Ján Gašparovič, Peter Marciš,
Dušan Hrobár a spol.
Grafický dizajn Jan Čumlivski
Preklady Magdaléna Kobzová, Lucia Udvardyová

Ďakujeme
Fond na podporu umenia, University of Minnesota Press,
Rupert, Kapitál, Strabag, DEK Stavebniny

13. apríl
18.00 – Otvorenie výstavy
20.00 – Tea Tralna – DJ set

2. máj
18.00 – Monika Orvošová, Ján Madarás –
Človek ako vedúca skamenelina,
geologická intervencia do výstavy

24. máj
18.00 – Peter Szalay – *Po utópiách,*
Pozostatky vertikálnych miest,
komentovaná prechádzka mestom
20.00 – Slavo Krekovič – *Dystopium*
des Volkes, algoritmické zvukové
performance s neistým koncom

u. fond
na podporu
umenia

Výstavu z verejných
zdrojov podporil
Fond na podporu
umenia

Novú synagógu
podporujú

 Nadácia
Kia Motors Slovakia

 Mesto Žilina
Finančná podpora